

bokselskap.no, 2015

Nils Collett Vogt: *Musik og Vaar*

Teksten i bokselskap.no følger 1. utgave, 1896 (Kristiania, Norli).

Digitaliseringen er basert på fil fra Nasjonalbiblioteket (nb.no)

ISBN: 978-82-8319-267-4 (digital, bokselskap), 978-82-8319-268-1 (epub),

978-82-8319-269-8 (mobi)

Teksten er lastet ned fra bokselskap.no

Nils Collet Vogt

Musik og Vaar

bokselskap.no

2015

[Til August Uchermann](#)

[FJÆRNE TONER](#)

[Vise](#)

[Da for første Gang –](#)

[Maanenat](#)

[Knoppen](#)

[Hvad er det med mig –](#)

[Nei, nu –](#)

[Thi Barn –](#)

[Med en Buket Lilier](#)

[Hvorfor?](#)

[Morgen ved Neapelgolffen](#)

[Februarmorgen ved Golfen](#)

[Hvad ved jeg –](#)

[Sommer](#)

[Bad](#)

[Jeg er som en –](#)

[Efter Regn](#)

[Jeg kommer –](#)

[Finale](#)

[AARETS SAGA](#)

[Januar](#)

[Februar](#)

[Marts](#)

[April](#)

[Mai](#)

[Juni](#)

[Juli](#)

[August](#)

[September](#)

[Oktober](#)

[November](#)

[December](#)

[III.](#)

[Til en!](#)

[Maaneskin](#)

[Min gyldne Sæd!](#)

[De evige Spørgsmaal –](#)

[I Nattens Vind –](#)

[Hvorfor, hvorhen?](#)

[Til Helge Rode!](#)

[Prolog \(ved en paatænkt Fest for Henrik Ibsen i Kristiania\)](#)

[Syttende Mai \(1894\)](#)

[Fra vestre Aker](#)

[Det synger –](#)

[Constance Bruun-Ihlen](#)

[Solnedgang](#)

Til August Uchermann!

^[5] Vi mødtes, Ven, under Sus af Faner:
I Luften Skydrift, Musik og Vaar! –
Det var i Kampens de fjærne Aar,
hvis Røsters Gjenlyd end dæmpet maner, –

da Landet syntes os stolt at stige
mod Sky i Æventyrdrømmens Skin,
og nye Tider blev varslet ind,
et solskinsglitrende Fremtidsrige.

Og vi var med! I vort Bryst en Lærke,
der slynged livstørst sin Melodi
i Rummet ud, til den sang sig fri
med Toner dirrende, ungdomstærke.

^[6] Jeg hamret har dig et fattigt Smykke
af hine Mainætters blege Guld,
da varmt det aanded paa Sjælens Muld,
og Hjærtet blomstred i Elskovslykke.

Kanhænde gik det ei, som det skulde!
Thi stævned modløs du over Hav,
mens taus jeg vogted hvert Mindes Grav,
hvis Grønsvær skjælver i Høstens Kulde.

FJÆRNE TONER

Vise

^[9] En hjemløs Vandringsmand er jeg,
der uden Følge gaar min Vei
snart sorgfuld, snart i Glæde.
Min Sorg, den kommer ingen ved,
men i min Fryd er alle med,
hvor end jeg er tilstede,
der speiler sig det mindste ned,
der bygger Ørnen Rede.

Og hvor jeg rundt i Verden gaar,
der synger jeg om Livets Kaar
med Lunger, som er fulde;
thi se, hvad Gud har skabt, er godt,

og dog er mig det tidt, som blot
det aander Harm og Kulde:
Aa, hvorfor har jeg ikke faa't
den Pige, som jeg skulde!

[10] Men Solen skinner Verden fuld
af Haabets Lys og Drømmes Guld,
til atter Øiet blændes,
og Bølgen slaar saa høit mod Kyst,
at Hjærtet svulmer i mit Bryst,
og hver en Muskel spændes
af Handlingsmod, af Frihedslyst,
og Digttersyner tændes.

... En Friluftsjæl, en Vandringsmand,
der hjemløs gaar fra Land til Land
og Visestumper traller,
til taus jeg standser mine Fjed,
betagen af den store Fred,
naar alle Skygger falder:
O Evighed, o Evighed,
snart kommer du og kalder!

Da for første Gang –

[11] Da for første Gang jeg saa
ind i dine Øines blaa,
var det, som jeg maatte vandre
fjærnt fra dig og alle andre.

Lykke – lykkelige Mand! –
Og jeg syntes, Hav og Strand
i Sekunden blev forklaret
og i Skjønhed aabenbaret, –

medens Dagens Konge sang
paa sin straale-høie Gang,
og de smaae Bølger spilled
frem i Ydmyghed dit Billed.

Og jeg saa, at alt var godt
i et Syn af himmelblaat,
som Vorherre glad betagen
selv det saa paa Hviledagen.

Maanenat

^[12]Nys strøg et Syn forbi mig
af Kvindeynde, Skjønhed,
og dybt i Natten sidder
jeg af dets Hvidhed blændet.
Hvi kan min Arm ei række
alt det, som lønlig daarer,
og hvorfor bøier Sindet
sig nu i Smærtens Fylde?

Som bag et Slør af Længsler
og unge Sværmerier
hun stod i Drøm og smilte
mod noget fjærnt, jeg aned.
Men dette drømmeslørte,
hvori hun smiler, sørger,
saa taust et Vidne er det,
at end hun aldrig voved.

Jeg har ei Rim at slynge
om hendes Væsens Ynde,
kun Sorg, kun ensom Smærte
og bange Længsler har jeg.

^[13]Og ind i Maanenatten,
den majestætisk kolde,
jeg som en Skygge vandrer
i hendes Billeds Følge.

I blanke Maanestraaler,
som Rummets Dybder lodded,
forklar mig Livets Mening, –
og hvorfor selv jeg lever! –
Af noget hvidt ombølget
med skjære Sanser gaar jeg
saa glad, saa rig ved hende
og fattig dog til Døden ...

Den store, runde Maane ...
Ei længer kan jeg se den ...
Blot Lyset, som den kaster
og Skyggerne, som skifter! –
Og slukt er hendes Aasyn
og bortgjemt hendes Øine ...
Det føler jeg, at Natten
er hellig, overjordisk!

Knoppen

[14] Javist er hun som Knoppen,
hvor stærke Safter skyder,
hvor nye Verdner bryder
og stunder mod Forløsning;
det hvisker der saa blygt og ungt,
det svulmer der saa længselstungt
i disse lyse Nætter,
da alt det andet sprætter.

Og jeg vil være Vaaren,
der kommer ganske listende,
men Pokkers varm og fristende
og straalere hele Luften.
Nei, saadant sku' du aldrig set,
et Under er iaften sket,
et Himmelsyn; thi Knoppen
har faaet Guld i Toppen.

[15] Da blir det lyst i Verden
af Fryd, fra Solen stiger,
men Vemod, naar den viger,
og saa: de korte Nætter!
Det blir en Rus i Elskov, Duft,
der høit gaar over min Fornuft;
jeg vil nu hende kalde
for Knoppen af dem alle.

Hvad er det med mig –

I.

[16] Hvad er det med mig? – Min Fod har flakket
saa milevidt,
og dog har tidt jeg i Drømme standset
for hvert et Skridt.

... En Sydens Dag, da det blinker, spiller
af Lys og Glans, –

jeg ser det ikke, skjøndt klar og vaagen
er Sind og Sans.

I Syner gaar jeg, i skjønne Syner,
og hvor jeg gaar,
der aabnes nye, til høit mod Himlen
i Sol jeg staar.

Heroppe Dagen, men dybt dernede
den lille By
med sine Gader, med sine Mennesker
i Skyggers Ly.

[17] Kun slaar mod Himlen et Spir sin Flamme
i Aftnens Ild,
og henført hvisker min Sjæl i Smærte,
at jeg er til.

De sortblaa Svaler forvirret hviner
af Angst og Fryd;
saa blir det stille, og mødig svigter
hver Dagens Lyd.

Ja, jeg er til, og mit Hjærte løftes
i Tak og Bøn
og synker atter som Aftensolen,
saa ren og skjøen.

II.

[18] Nu lysner Luften, og se, det vaares
for hver en Dag,
saa dumpt det høres, naar Isen brister
med Drøn og Brag.

Jeg staar i Syden og ser hver Vaarnat
paa Himlens blaa
lig sorte Punkter et Tog af Fugle
mod Norden gaa:

Med Blikket speidende, Brystet udspændt
og Vingen strakt,
med Sangens svulmende Lyd i Hjærtet,
af Vaaren vakt, –

slig bær det frem mod de fjærne Søer,
hvor Isens Brag
nu Gjendøn kaster, og Lyset bølger
i store Slag.

Og stundom lyder i Foraarsnatten
et Skrig saa vildt,
saa urlydagtig, at Luften dirrer,
og alt blir stilt. –

[19] Derude Havet! Taalmodig mumler
det paa sin Gang,
som ved det alt, hvad et Jordliv rummer
af dunkel Trang.

Hvor mangel Vaarvind har ikke stormglad
dets Flade krust,
hvor mangt et Haab og hvor mangel Vinge
forgjæves sust?

I *Elskovstrangen* har alt, som lever,
fra Krybet ned,
– det allerstørste, det allermindste –
sit Mødested.

Og hun, som ufri bag hvide Drømmes
bestraalte Slør
i Elskov smiler og ser det vaares
som aldrig før, –

de samme Længsler, der fylder hele
vor gamle Jord
med Kamp og smeltende Toners Klage
i nystemt Kor. –

[20] Selv er jeg bare en Bi, der sværmer

i Solens Skin
fra Busk til Busk og beruset kalder
hver Blomst for min.

Jeg flyver lige til Verdens Ende
og aander ud
min skønne Sjæl i et Suk til Maanen,
dens blege Brud.

Hvad er det med mig? – O, spørg mig ikke,
for jeg er gal
af Vaar og Vemod, af Sol og Minder
og Nætters Kval.

Nei, nu –

^[21]Nei, nu er det ikke længer
til at holde ud, du kjære! –
Slig en Rigdoms Magt paa Jorden
kan en Stakkar ikke bære.

Sole tændes, Straaler synger,
Blomster reiser sig og taler,
og som gyldne Skyer er det,
Nattens Drømmesyner daler.

Se, de daler mellem Roser,
i hvis Skygger blødt hun hviler,
skønnere end alle Roser,
attraablussende og smiler.

Og jeg lader jo som intet,
der jeg gaar, men Hjærtet banker,
ak, saa høit, at tidt jeg ræddes
for at styrre hendes Tanker.

^[22]Stilhed ude, Stilhed inde,
til hun reiser sig og stiger
høi og lysglad som en Dronning
gjennem sine unge Riger.

For en Duft i hendes Følge! –

Det er, som min Sjæls de røde,
nysudsprungne Roser vilde
hele Sommernatten gløde.

Og i overjordisk Længsel
er det saa, min Sjæl sig svinger
op mod endnu større Lykke
paa de himmelklare Vinger. –

Ak, mit Barn, en saadan Rigdom
kan en Stakkar ikke bære,
derfor ser du mig saa ofte
sidde hjælpeløs, du kjære!

Ingen Blomster mer, som taler,
ingen Straaler mer, som synger,
ingen Længsler, hvor jeg løftes,
ingen Drømme, hvor jeg gynger.

Thi Barn –

^[23] Thi Barn, hvor er du deilig,
og hvor dit Øie straalere,
ja, dine søde Øine,
hvis Lys jeg ikke taaler!
En Verden er du, kjære,
af Finhed, Skjønhed, Ynde,
og den, som haardhændt brød didind,
han vilde bare synde.

Og se, der nu jeg vandrer,
er mig, som alt, der lever,
faar Glans og Farve just af dig,
til om min Gang du svæver,
det faar de hvide Blomster,
det faar de røde Skyer,
naar Solen flammetung gaar ned
og Sorg og Savn fornyer.

Og mine stakkars Nerver,
nu er de bare Strengere,
der smærtespændte dirrer *dig*,
som vil min Sjæl de sprænge,
og mine stakkars Øine,
nu er de næsten blinde,
med stundom føler jeg jo nok,

at ogsaa de kan skinne.

(Med en Buket Lilier)

^[25] Dronning, Dronning
over alle hvide Riger
her paa Jorden,
vil du bli *mit* Riges Dronning?
Jeg har aldrig feigt mig bøiet,
aldrig sveget, aldrig løiet
og dog løiet tusen Gange
smilehullet, straaleøiet.
Her er Længsler fra et Hjærte,
her er Lilier fra et Sind,
dugget blege af dets Smærte,
da min Sjæl var hvid som din, –
tag mod dine Blomster, Dronning!

Hvorfor?

^[26] Hvorfor sorgfuld og bedrøvet,
naar det rigest gror og sprætter,
hvorfor Tungsind under Løvet
i de sommerlyse Nætter,
hvorfor Smærte i mit eget
Sind, der sygt af Livsens Glæde
sitrer ømt og dybt bevæget,
saa jeg gjerne kunde græde?

Hvorfor har i Aftnens Kulde
alle Vaarens Blomster bøiet
sig med Duggens Graad i Øiet
taareslørte, vemodsfulte? –
Svar mig, kjære, hvorfor vanker
ogsaa jeg i denne rene,
maaneblege Nat alene,
zart af Sjæl og skjær af Tanker?
Hvorfor standser jeg i ømme,
altfor lykkelige Drømme,
til jeg atter dæmpet nynner
og min Længsels Gang begynder?

[27] Hvorfor svulmer gjennem Sindet

som en Bølge, som en Bølge,
hvorfor gløder det paa Kindet
af en Fryd, jeg ei kan dølge? –
Hør mig, alle Nattens Blomster,
hør mig, I som taare-milde,
smærtens-hvide, sorgfuldt-stille
staar i Mindets Andagt bøiet:

I *min* Sjæl gror ogsaa Blomster!

Morgen ved Neapelgolven

[28] Nu sløres Stjærnerne paa Himlens Buer,
nu dæmrer Dagen
og aander som en Drøm om Lys paa Luften.
Alt er saa lydt, saa høitidstemt og stille,
og dog som om den blege Morgen vilde
paa første Ildord bruse over Verden ...
En Sværm af bittesmaa Lyd, der vækkes,
et Drys af Sol, en Fugl, der sødt forskrækkes
og stemmer op i Glansen af en nytændt
og herlig Dag sin morgenfriske Salme.
Og svaiende i Dagens Sol en Palme,
en gylden Palme mod det vinblaa Hav.

Februarmorgen ved Golfen

[29] Ind under Himlen, den blaa, der synes

saa nær, saa nær,

er sket et Under: de hvide blomstrende

Mandeltrær.

For aldrig saa jeg dog før paa Jorden

et Syn saa hvidt,

det dufter af dem i Morgensolen,

men ganske lidt.

Det skinner af dem, til alle Tanker

sig vider ud
og majestætisk et Tempel hvælver
i Tak til Gud, –
hvor Engle svæver, hvor Længsler bruser
i nyfødt Sang,
min Sjæl forklares, og se, jeg knæler
for første Gang.

Hvad ved jeg –

[30]... Hvad ved jeg, om det vil bringe
Liv eller Død? Paa sin Solstraalevinge
suser den over mig, Dagen, som fødtes
i Angst, da vi mødtes.

Dagene stiger af Ild, og de synker
i brændende Rødme, Vindene klynker
og banker med kraftløs Haand paa min Rude
i Natten derude.

Og Livet, som speilblankt laa der og skinned,
nu gaar det som stormslaat Hav gjennem Sindet,
løfter min Baad, saa jeg kjender det svimle,
mod Himlenes Himle, –

sænker den atter med mumlende Vrede
i Tungsindets Dyb, i Kval og i Lede,
og dog er det mægtig Vellyst at føres,
hvor Dybderne røres.

Sommer

[31] Det tindrer som et sølvgraat Hav
af hvide Blomster, Vaaren gav,
der bruser fjærnt en Tonestrøm
ind i min vaagne Drøm,
og over den gaar Himlen blaa,
som aldrig jeg en Himmel saa
og sitrer hed af Sol og Fryd

og Straalestrenges Lyd.

Jeg lukker mine Øine til
og følger taus det vage Spil
af Billeder, som i mit Sind
frit glider ud og ind;
det er en Dag i Sydens Brand,
men selv er jeg en stille Mand,
hvis Tankes Liv slaar mere tyst
end Hjærtet i mit Bryst.

[32] Og dog har Lidenskaber gaa't,
hvor nu det aander varmt og blaat
og syge Kvalers Vanvid tændt,
som der har hærjet, brændt, –
et Drømmedyb af Klarhed, Fred
er Sjælen, hvor jeg skuer ned,
og ingen Længsles spille Seil
har krust idag dets Speil.

Og jeg er blot et Støvgran i
den store Verdenharmoni,
en Tone, der i næste Stund
har dirret sig til Blund ...
Ah, hvad er det? Et dæmpet Sus,
der vokser til et Skogens Brus
og tungt og mægtig drager hen
og derpaa dør igjen.

Bad

[33] Det er et Bad i solblaat Hav
at se i hendes Øine ind,
de store, unge Øine,
der straalere hendes Sind.

Jeg reiser mig forfrisket
af Badet op og ler,
jeg vandrer om fortunlet
af Syner, som jeg ser.

Det er en Angst, en Hjärteangst
at kysse hendes røde Mund,
den vilde Blomst, som aander
mig varm og stærk og sund.

Tænk, at vi alle lever
paa samme lyse Dag, –
tak, tak, du kjære, søde
for hvert et Aandedrag!

Jeg er som en –

^[34]Jeg er som en Skog. Har den hvilet
i Skygger, saa er det paa Tiden,
der snart springer Solpletter i den:

Det risler hen over mit Hoved
med Lyd som af Bølger, der brydes
og længselsfuldt dør i det fjærne.

Det mylrer ind under mit Hoved
med Lyd som af Spirer; der grønnes,
af smaa-bitte Hjærter, der banker.

Til Solpletter blir mine Tanker.

Og nys var det Nat, en fortærende
Nat, da i Elskov hver Længsel blev stillet
og mættet min Attraa i Glød af dit Billed.

Saa fødtes en Dag af dens Ildsjael.

Det bruser hen over mit Hoved.

Efter Regn

^[35]For en dæmpet Glans i Luften! –

Det er, som det Slør af Traade,
Regnet fint og sølvblødt drager
over Skog og Mark og Ager,
fra det fjærne gennemskinner,
til de nattespundne Traade
hænger glinsende og vaade,
som om blege Aasyn titter
frem bag Lyng og Busk og fritter:
Er det Solen, er det Solen? –
Og nu stryger der et sagte
Vindpust gennem Skogens Toppe,

og nu blaaner der en Stribe
hvælvet Himmel høiest oppe.

Vi, som uden Sol har famlet
i de lange, triste Dage,
aa, vi kjender det, som Livet
nu kom hilsende tilbage, –
det er Solen, det er Solen! –

[36] Og som om det var et Hjærte,
Sommernattens Graad har lettet,
løfter skjælvende Naturen
sig af Badet nyfødt, tvættet.
Fugle tager paa at synge,
store Draaber paa at gyng
i et Solhavs Straaleglitter,
hele Dagen paa at bølge
og med den i takfyldt Glæde
Vaarens lyse Blomsterfølge,
– Børn af Varme, Børn af Væde, –
og jeg ler og slaar med Stokken
lystig løs paa Ungeflokken.

Men de fuldt-udsprungne bryder
jeg bag Lyng og Busk til hende,
i hvis Barm det knoptungt skyder.

Der er Regn paa deres Blade,
Perlebobler, som mod Dagen
spiller undrende og glade,
til med Taarens Glans de lister
nedad Kindens Dun og brister;
i det første Glimt af Solen
maatte Livet selv de lade.

[37] Der er Glød i deres Aande,
medens end de Aande drager,
og nu ordner, mønstrer, tager
jeg dem med mig for at smykke
hendes Bryst, der aander Lykke.

Thi i Vaarens friske Farver
skal min Hilsen frem de bære,
dufte skal de, glitre, gløde
end et Døgn til hendes Ære,
tale ogsaa, om det bare
er et stumt: Du kjære, kjære!

Du, der selv er Barn af Vaaren,
mindes du vel større Glæde,

end naar Smilet sprang af Taaren,
og du aabent gav en anden
af dig selv med Lys paa Panden,
sorgløst, frygtløst, som du vidste,
at du intet vilde miste?

Mindes du vel større Glæde,
end naar Sindet, fyldt til Randen,
bøied sig fortrolig, stille
mod den anden, som det vilde
af sin grænseløse Fylde
hendes Længsler overskylle?

[38] Mindes du vel større Glæde,
end naar mødt i skjøen Forening
Livet brat fik Aand og Mening?

O, da har vel jeg kjendt Glæde,
jeg, som i den høie Morgen
kunde falde ned og bede!
Føl, det dufter, se, det skinner
som af blanke Barnekinder,
lyt og hør, om ei det toner
som en Drøm i Skogens Kroner
– et af Vinden stemt Orkester
for dens smaae Blomstergjæster, –
og i Klang af Fosseduren,
under Blomsters Klokkeringen
bøier Knæ jeg for Naturen,
for min Ven og for min Mester.

Jeg kommer –

[39] Jeg kommer ifra Skog, fra Mark, fra Fjeld,
fra Havets Uro, Kræfters Kamp om Vaaren,
fra Sang og Leg, ja, fra Naturen selv,
hvis Driftliv spændte Blodets Trang i Aaren.

Og jeg er aandepusten, hed og tørst
af alt det Rend i Skoge og paa Fjelde,
og som en Vildmand ser jeg ud, men først
vil ligevel min Saga jeg fortælle.

Jeg kommer fra Naturens største Dag,
en Dag, da Lys der drev om vaade Lemmer
og aabenbarte hendes Aasyns Drag
i slig en Glans, at aldrig jeg det glemmer.

Jeg hørte Døn af hvide Bølgers Trav
og slængte mig, saa lang jeg var, til Jorden
og jubled mod det aabne, frie Hav
og steg i Flugt med Skyerne til Norden.

[40] Og midt i Vaarens Sus, i Bølgens Sprøit,
i Duren af dens frihedsglade Sange
jeg reiste mig i Kval og raabte høit:
O, løs mit Væsen, Hav, thi jeg er Fange!

Jeg kommer og med Blomster i min Haand,
dem kaster nu i Favnen jeg paa hende,
som gav dem Lov at spire af min Aand
og turde følge mig til Verdens Ende.

... Fra Skog, fra Mark, ja, fra Naturen selv,
den Dronning, som mig kaldte til sin Sanger,
hos hvem jeg hvilte mangan mødig Kvæld
og vaagned med, naar Helios red sin Ganger!

Finale

[41] Jeg kaldte dig, da du var min,
en Verden ung og lysegrøn,
fordi du var saa rig af Sind,
saa kvindevarm, saa øm og skjøn, –
min lysegrønne Verden, du,
som hvæved mig saa høit et Tag,
o hør, der toner Minder end
i Løvet's Hvælv den Dag i Dag!

Vel sandt, du havde elsket, lidt;
men Kjærligheden er et Bad,
hvoraf du straaleøiet steg
med nye Længsler, nye Kvad;
det var mig, som du vidste alt
af ondt, men og af godt paa Jord,
og dog sad intet vissent Blad
og rasled om dit Liv ifjor.

[42] Jeg slængte mig i Græsset ned
og hørte fjærnt en sød Musik,
der elskovsbaaren, attraafyldt
og varslende i Løvet gik;
saa sænked sig hvert Blad med et,
og mørkt det blev og trangt og tyst, –

en Faun var jeg, en Nymphe du,
som aanded mod mit hede Bryst.

Hvad gavner Eder, fagre Ord? –
For smaat, for smaat, hvor der er to,
som Sjælens Dybder lodde vil
og over Kløfterne slaa Bro;
men da det sidste Kjærtegns Glød
var slukt og deres Trældom brudt,
da gnistred ingen Blomster fler,
og længst var Fuglesangen slut.

Du satte dig blandt Skygger ned
med Haanden presset mod dit Kind. –
Saa er det sket! – Og ud du saa,
hvor Græsset skjald for Kvældens Vind:
De gamle Drømmes Saga endt,
en ny begyndt! – Hvad bringer den
foruden Sorg og bitter Graad
og kolde, sorte Skyggemænd? –

^[43] Min lysegrønne Verden, du, –
det var mig, som dit Væsen sprang
i unge, friske Knopper ud,
da høit vi hilstes næste Gang,
og snart var Skogen atter fuld
af Duft og Solskinspletters Leg,
der flytted sig i luftig Dans
for hver en Lykkedrøm, som steg ...

Er endnu Skogen lysegrøn? –
Jeg spør jo kun; thi i mig selv
er mangt et Skud forlængst gaa't ud
og tørret bort med Vaarens Væld. –
Kort var vor Elskovs dulgte Liv,
og skilt for evig blev vor Vei:
O, sig mig, kan i Løvets Tag
det suse end om dig og mig?

AARETS SAGA

Januar

^[47] Paany en Dag er død! – Og lydløst samler

sig Mørkets Aander nu og pusler, famler,
mens endnu rødlig Sneens Flade lyser
i Solnedgangens Skjær, og alting fryser.

Et Kvindeasyn ser jeg, blegt, forgræmmet,
end ungt og dog af Taarers Ilddryp skæmmet,
der ind i Kvældens Trøstesløshed stirrer,
hvor fjærnt en Rude flammegylden dirrer.

Ja, det er Vinter nu og intet levnet
af det, som Vaaren gav, og Som'ren evned,
og livsens-mødig er hun selv før Tiden,
saa arm paa Haab som hun er rig paa Viden.

Hvad var det Vaaren loved, da i Sindet
sit Guld den dryssed, og sin Sol den skinned,
da født paany hun gav sig hen med hele
sin skønne Sjæl, med tusen skønne Sjæle, –

i Angst og Jubel! – Angst, fordi hun vidste,
at dette var den sidste Gang, den sidste,
og jubelfyldt, fordi med nye Drømme
hun følte Sjælen i sin Almagt strømme.

[48] Hver Dag et Æventyr! – Tidt var det hende,
som ei hun turde leve det til Ende,
men lokket af et Braadyb, blomstersmykket,
forsvandt med Haanden tæt til Hjærtet trykket.

O, hvorfor dør vi ei, naar Lykken kalder,
og guldblaa Dagene fra Himlen falder,
før sløvt vi ser vort Liv i Taager svinde
og føget bart det er af golde Vinde!

... Et Væld af længselslyse Smil og Taarer,
der steg og atter sank i hendes Aarer, –
ak, dette Væld, hvi kunde ei det bygget
for Livet op og Livet selv betrygget!

Men stump og taus, da Sjælens Guddom døde,
laa modstandsløst dens store Vidde-øde,
hvorover kolde Minde-skygger drager,
og Stormen i sin Afmagt truer, klager.

Og hvor, naar Stormens Røster træt sig vaander,
saa isnende paa Luften Hadet aander
til sorgfuldt over Ødemarkers Vildhed
der falder Sne med Sneens Sløvhed, Stilhed.

Februar

[49] Men dybt ind under Sneens frosne Hvælv
gaar med sit Vaarsus Kjærlighedens Elv,
tyst famlende sig Vei ad nye Baner
og standser, hulker eller risler sødt,
af ubevidste Lykkelængsler født, –
snart smelter Sneen, før hun selv det aner.

Og se, nys sprang i Solens Skin den fri
og silrer nu saa morgenblank forbi
den første Vaarblomst, tindrende af Glæde.
Hun bryder Blomsten, der i Sol den staar,
men kjender Smærten bare dobbelt saar
og kaster den i Græmmelse og Lede.

Ak, hvorfor elske, hvorfor haabe, tro,
naar ikkun Sorg og Minders Gift vil gro
af det, som burde Livets Kræfter hæve! –
Og ud hun ser, hvor Aftnen fin og rød
nu synker underlig og længselsblød,
saa ømt hun føler Hjærtets Strengte bæve.

[50] Hun tænker paa, hvor tillidsfuldt hun gav
af al sin Overflod og uden Krav,
kun fyldt med Tak, kun salig ved at give;
og ei hun fatter det til denne Stund:
Jo mer hun gav, des mere rig var hun,
var hun, som dog saa fattig skulde blive.

Og som et Hjærte, overfyldt og træt,
blot græde kan, slig har hun ogsaa grædt
sig alle Tanker sløvede og blinde
og ønsket, at det aldrig mer blev Vaar,
men Vinter kun og helst saa kold og haard,
saa streng, at intet Løvspring turde skinne.

Og atter falder Sneen tæt og tung
og kvæler hvert et Skud; men hun er ung
og yngre kanske, end hun selv det aner,
og dybt ind under Sneens frosne Hvælv
gaar med sit Vaarsus Kjærlighedens Elv,
stilt famlende sig Vei ad nye Baner.

Marts

^[51] Det tiner i Dalene, tordner fra Fjeldene,
lysner i Luften til langt ud paa Kvældene,
det blinker som Sølvdraaber op under Tagene,
sukker om Morgnerne, synger om Dagene
brusende, klagende.

Hvad er det, som gjør, at jeg vaagner i Glæde,
men synker hver Aften i Mismod og Lede,
hvad er det, som svulmer i Sjælen og trænges
lig Safter, der brydes og sygner og længes,
hvad er det, som knoppes, hvem er det, som lister
sig ind i mit Sind, til det livsfyldig brister,

til alt, som laa frossent

og dødt fra ifjor,

mig bølger imod

i et sommerligt Kor

og sprudler som Latter, der løstes af Vaaren
og funkler som glitrende Sol gennem Taaren?

April

^[52] Saa er da Vaaren kommen,
og alt jeg kjender Duften
af unge Poppers spæde Løv
i Striber kruse Luften.

Paa Himlens blege Bue
en gylden Foraarsmaane
som Tegn og helligt Løfte om,
at nu vil Livet blaane.

Hvor er dog alt forandret,
der vagt jeg gaar og drømmer,
bedaaret af den lyse Kvæld
og Skyerne, som svømmer!

Før elsked jeg det stærke,
det stormende og vilde,
nu tror jeg, at jeg elsker mest
det fine og det stille!

^[53] Før elsked jeg dem alle
i Længsler og i Taarer,

nu elsker jeg en eneste,
men ved ei, hvem jeg kaarer!

Mai

[54] Carl Nærup tilegnet.

Jeg undres, om endnu der vandrer,
naar Skygger paa Veiene falder,
to Mennesker, hvem Livet bestraaler,
og Aanderne maner og kalder,
to Venner kanhænde, to Sjæle,
saa bløde som Maimuld, der mødtes
i Blomstring, da Barnet gik under,
og Ynglingen drømme-taus fødtes.

Det er i de guldblege Nætter! –
Og Løvet, som ny-sprunget hvælver
i Vemod de mørknende Kroner,
nu smeltes det sammen og skjælver,
det flyder nu sammen og skjælver
af alt, som et Hjærte kan rumme,
og dog er de sorgtunge begge,
saa anende, bævende stumme.

[55] Der pipper en Fugl under Løvet,
en Akerriks skarrer langt borte,
og skyggeblødt hvilende tegner
sig Aasene blaalige – sorte,
en Stjerne gaar op, og den funkler
paa Himlen saa stor og saa ene:
Vær hilset, min Stjerne, vær hilset
du høie, du klare, du rene!

En Stjerne paa Himlen jeg hilser,
der vaager, naar fredfuldt *hun* sover,
en Stjerne, der sværmende stiger
og sitrende varsler og lover, –
det er i de guldblege Nætter,
da to, som af Hjærtet er Venner,
dets helligste Lønkammer aabner,
dets dybeste Længsler bekjender, –
dets Haab, som i Daadstrang nu løfter
sig høit og Forstaaelse kræver,
dets Tørst mod at elske og nyde

og fatte den Drøm, at man lever,
den mystiske Lysglans, der bølger
om Skikkelser store og fjærne,
og Minder, saa myldrende mange,
besjælt af en eneste Stjerne.

^[56] Og rundtom – der sprætter og gror det,
saa høre en kan, det er Sommer,
hin Tid i vort Liv, da vi aner
et Under, som aldrig kommer,
hvor Dagen og Natten gaar sammen
og er lig to Elskende ømme,
der ikke for Lykke kan blunde,
men bare kan skinne og drømme.

Juni

^[57] Svøbt i røde Skyers Flor,
skjær og fin og lys af Hud,
er du Solens blege Brud,
høie Sommernat i Nord;
men din Sjæl er vemodsfuld
selv i Juni, naar du bær
Kronen af det blanke Guld,
unge Sværmerske, du er!

Og din Elskte, det er han,
som hver Kvæld i Smil og Glød
synker hist bag Fjeldets Rand
med sin Pande i dit Skød,
og du ta'r ham blidt i Favn,
til du sygnende af Savn
drager Sløret varsomt over
Himmelsengen, hvor han sover.

^[58] Som Naturen anet har
noget fjærnt, den ei kan naa,
og som dog den venter paa,
staar den lyttende og vaer ...
Og det er, som dæmpet Klang
af en aldrig sunget Sang
dirrer over Mark og Enge
fra din Sjæls de spændte Streng.

Men er Himlen ren og varm,

gir du al din Længsel hen,
og der stiger fra din Barm
Suk mod ham, som er din Ven.
Luften lys; selv er du ung, –
hvorfor da saa vemodstung?
Og du hvisker det til Løvet,
hvad der gjør dit Sind bedrøvet.

«Sov nu alle, store, smaa,
hver en Blomst, min Sjæl har kjær,
fra det lille bitte Straa
til de høie, voksne Trær,» –
men i Øst bag Fjeldets Bryn
lyser der et ildfuldt Syn,
det er ham, din egen Ven,
[59] som nu vaagnet er igjen,
og du føler inderst inde
med et Gys, at du er Kvinde.

I sin kongelige Pragt
stiger brautende og hed
Livets Gud, hvis Straalers Magt
vidner om hans Majestæt!
Det blir høit til Himlens Tag
i den jubelvilde Dag,
Sol i Luft og Sang i Lund,
til det sitrer om din Mund,
og du lig en Skygge svinder
i den Glans, hvoraf han skinner.

Men naar blegnet er hans Dag,
og der rødmer kun en Sky,
er det, som dit Aasyns Drag
speiler Sorg og Sorg paany:
Kort er Lykkens Drøm i Nord,
og snart er dens Tid forbi, –
hellig Sorg, hvis Sværmeri
tryller Hjærterne paa Jord.

Og da er det, du og jeg,
vi, som nys gik Haand i Haand,
[60] standser begge hver for sig
med saa mildt bevæget Aand,
og det er, som Tanken da
løftes mod et evigt Land,
Palmelandet fjærnt herfra
bag den gyldne Himmelrand.

Juli

[61] Det er de lyse Nætters Tid i Nord,
da varm og duftmæt Juli-dagen blunder
en stakket Frist i Solens gyldne Spor,
hvor bag en Rosensky den nys gik under.

Der staar to Elskende ved Søens Bred
tæt til hinanden lænet, blege, stumme,
dybt hjærtegrebne af den store Fred,
hvis Høitid ikke Menneskeord kan rumme.

Og Jorden slumrer taus og dagtræt hen,
men Himlen vaager trofast oven-over, –
Farvel, Farvel! ... Dog maa de ud igjen,
ud i den lyse Nat, der ikke sover, –

den lyse Nat, der stryger ren og øm
sit Vemod over barndoms-fjærne Minder,
hvis Liv er lig en overjordisk Drøm
i Længsel født, – o, grib den, før den svinder!

[62] Snart er vort Jordlivs fagre Drøm forbi,
snart minker Dagene, og Mørket falder, –
hvad Under at jeg staar fortryllet i
det milde Lys fra Evighedens Haller!

August

[63] Atter hjemme!

Aftnen fin og lys og skjær
som en Drøm, der blidt svandt hen ...
Og nu gaar jeg her igjen,
ja, nu gaar jeg atter her!
Og jeg hvisker: Alt som før,
Birken i sit Yndes Slør,
Aspen med det rædde Sind,
bævrende for Kvældens Vind,
alt og intet ligt sig selv
i den elskovstunge Kvæld,
hvor som før det bruser, klager,
sukker, længes og forsager. –

Kanske gaar, som selv jeg gik,
i de første Drømmes Gry,
nu en Yngling blyg og sky
med saa indadvendt et Blik ...
Dengang Vintren nys brød op,
var det, som han selv skød Knop,
og nu svulmer det derinde
for de bløde Sommervinde.

^[64]Blad paa Blad, i Længsler svøbt,
ligger Sjælens Blomst beredt
til at springe ud med et
og i Frihed vorde døbt, –
alting kalder: Elskov, Haab,
stærke Lidenskabers Raab,
drager, suger; den, som vidste,
naar dog Svøbet vilde briste!

Og han ser sig utryg om, –
For en Skam, hvis nogen kom!
Og han mumler paa et Digt,
til det strømmer tungt og rigt
og al Verdens Skjønhed rummer,
al dens Fryd og al dens Kummer.

Og da flammer Kinden hed
af de stolte Rhythmers Flugt ...
Hvad var det? En Glans blev slukt, –
det var Solen, som gik ned! –
I en Sky af Vemod hyllet
staar han pludselig fortryllet. –

– Ja, for er det ikke her,
som om alt var underlagt
smærtefuldt en Længsels Magt:
^[65]Sommerkvælden fin og skjær,
Skogens Sus og Bækkens Spil
og jeg selv, der lytter til, –
som om alt i Længsel lever
og i Længsler toner, bæver? –

Dæmp din Trang og sænk din Røst,
du, som gennem Kvælden gaar!
Ingen høi, hesperisk Vaar,
nei, en sløv, taalmodig Høst,
er det nu, som forestaar.
Har du Vinløv i dit Haar,
Rosers Pragt, da riv dem af,
her har Livet andre Krav

end i fyldigt Liv at leves:
Langsomt gro og langsomt visne, –
bøi dig, Sjæl, for hvad der kræves!

Somren kort og Vintren lang
og et Haab, der sprang af Smil,
ak, hvor ofte stedt i Tvivl,
til det vaares næste Gang!
Atter Løv og Lys og Leg,
da maaske er Kinden bleg
og de Løfter, som blev givet,
Mindelser for hele Livet. –

^[66]– Lyngblomst, Lyngblomst, du, som strør
over Fjeld og skogløs Hei
Farvers Liv, naar Som'ren dør,
o, vær hilset paa min Vei!
Ingen Blomst saa skjær og ven,
ingen Duft saa kjær og ren,
ingen trampet paa som du,
ingen dog saa glad i Hu,
fattigst Blomst, der rigest lyser,
naar de andre Blomster gyser!

September

^[67]Høstklar Luft med store Vidder,
intet kjælent Fuglekvidder,
Sprøit af Fosse, der jeg færdes, –
aa, hvor godt det gjør at hærdes!

Thi jeg ækles ved det vege,
og jeg rødmer ved det blege,
og jeg hader alt det vage,
som jeg elsker Høstens Dage.

Rene, tause, alvorsfulde
venter de paa Storm og Kulde,
kjølig-klare, gylden-blanke
spænder Staal de i din Tanke.

Ro og Høihed, der de hvælver
sine Buer, til de skjælver, –
se, da lyser Aftenrøden
sygt som sidste Smil i Døden.

[68] Det blir stilt, hvor Skogen luder,
Flugt blandt Vaarens lyse Guder,
ødt og tomt, hvor Morgenstunden
steg med Elskovsleg i Lunden.

Med sit skjæbnekolde Øie
speider Luften fra det høie,
Løvet visner, og saa falder
det i Aarets trætte Alder,

Blad for Blad ... Men før det ødes,
er det, alle Farver glødes
i en Skjønhedsdrøm, den sidste,
Vaaren endnu har at miste.

Og du ser det flamme, spille,
midt i Høstens Vemod – stille,
og du tænker paa det vundne,
paa det spildte og det svundne.

Oktober

[69] Paa Høstsiden er det, en vaagnende Morgen
ind under en graasløret, ludende Himmel,
da grætnende og søvnblege Taagerne letter
og syner et Landskab, som Regnet har blødet,
som Stormen har ødet, et endeløst Landskab
med langstrakte Vidder og bundløse Myrer
og sorte, tungsindige, grublende Fjeldvand.
Saa trøstesløst ensomt i Dæmringens Halvlys,
saa modstandsløst herjet og ribbet og plyndret
og derpaa lagt veirbart til Bytte for Stormens
og Skyernes Luner, slig synes en Livet,
som Vidderne lever. Hvem fatter saa Tanken,
at Høifjeldets Sommer, den luftklare, korte
nys steg over Lyngen med solblanke Dage,
med Vrinsken og Bjældeklang, Kauen og Liomen
og aanded sit skjælvende Vemod paa Natten? –
Forlængst er den borte. Den skræmtes fra Vettet
en Nat, da det stormede; og nu raader Høsten
[70] langs Fjeldenes Sider, hvor Vandene styrter,
paa bundløse Myrer, hvor Trolde trasker
og øver sin Styrke i Bækken, der stuper
sig durende frem over Heier og Urder
og rykker og slider i Vidiernes Grene

og slæber dem med sig, saa langt som de orker,
og tumler i Afgrunden ...

Høit over det store, fortvilete Landskab
sig løfter en Ørn. Med de rovsyge Blikke
tar Maal den af Viddernes, Fjeldenes Vildhed
og kjender sig hjemme. Og som den nu seiler
i fribaaren Flugt over Slug, over Tinder,
stunt skuende ned paa de raadløse Vidder,
standser og skriger den:

Ørnmor, Ørnmor, kommen er Høsten,
liglagt er Sommeren, stormet dens Stilhed,
hjemmeligt er her nu, Uhygge, Vildhed,
hør det paa Røsten!

November

[71] Den korte, urolige Dag er død,
men endnu dirrer derude
i Aftenens sukkende, tunge Vind
en vild og flammende Rude.

Og klaprende strækker hvert nøgent Træ
mod Himlen de sorte Grene,
og gysende staar jeg i Kvældens Vind
forfrossen, forladt, alene.

Det var, som hvert levende Haab blev slukt
og ødet med Solens Luer:
Hvem er du, du fredløse, skjønnne Sjæl,
som hist i det fjærne truer?

Jeg spørger med bævende Hu, men faar
blot Svar af de golde Vinde,
og Skyerne haster afsted, afsted,
og Mørkningens Tid er inde.

December

[72] Der glitrer ingen Blomster mer for mig,

og intet Haabets muntre Vagtblus skinner,
der lysner intet Løvspring paa min Vei,
og naar det rasler, er det gamle Minder.

Min Sjæl er syg, min Kraft fortært, forspildt
i Somrens Brand, i Festers Rus og Hede,
Naturen død. Og derfor nu saa stilt,
hvor før der steg Musik og Farvers Glæde.

Naturen død! – Den store Pan er død! -
Hør Aftenbrisens Suk, naar Dagen segner,
og se mod Vest, hvor ængstelig og rød
den Himmel er, der kuldegusten blegner!

Hvem skulde troet, at saa bred en Strøm,
saa lyst et Væld, saa dyb en Livsens Kilde
i Skyggen af den første brystne Drøm
laa isbelagt for saa at gaa til Spilde?

^[73] Dog stundom er det mig igjen, som gaar
jeg i en Sky af Sorg, der gjennemglødet
af Minders Skjønhed varsler om en Vaar,
da endnu ei det mindste Blad var ødet.

Jeg hører Vinger klapre, Fugle slaa
og Løvet suse som i gamle Dage,
jeg hører Bækken nynne, Stemmer spaa,
at snart vil Lykken vende rig tilbage.

Det vintres, vintres! – Af hvert Haab forladt,
forladt tilsidst af Sangens glade Fugle,
jeg staar bedrøvet i den kolde Nat
og hører fjærnt en Visdomsugle ule.

III.

Til en!

^[77] Til en, hvis Kjærlighed ei avler Had,
ei Goldhed, Grusomhed og Drifter blinde,
der lægger Sindet vissent som et Blad,
git hensynsløst til Pris for deres Vinde,
men i hvis Ømhedstrang et vaarlige Væld
af Styrke, Klogskab, Hjærtensgodhed springer,

befrugtende for mig, for hende selv, –
se, hende er det, jeg min Hilsen bringer.

De smiler ei, vor Ungdoms Guder, mer
fra Skyen ned med straaleglade Blikke,
hvori vi Maalet for vor Kamplyst ser,
og deres Templer, ak, de lyser ikke,
ei heller vandrer selv jeg livsberust
i ensom Længsel paa de øde Veie,
af stolte Geniers Vingeslag omsust
og med en Fremtids Lykketro i Eie.

Til en, hvis Kjærlighed forvandler alt
og gjør det høit og lyst, der Skygger klamme
nys paa min Ungdoms Foraarsspirer faldt
og standsed Væksten i mit Livstræs Stamme,
[78] hvis klare, varme, haabefulde Smil
en tidlig Sommermorgens Guldstøv drysser
paa haarde Minder og paa kolde Tvil,
og af hvis friske Mund jeg Sundhed kysser, –

i Tak til hende strømmer nu mit Digt,
der fjærnt i Nattens Drømmero hun vanker
og ved ei selv, hvor sommerligt og rigt
mod mig det gror i hendes vage Tanker.
Hvem er hun da? O Sorg, jeg ved det ei,
skjønt anende jeg stundom kan fornemme
et Glimt af hendes Skjønhed paa min Vei
og Klangen af en ungdomsfyldig Stemme.

Maaneskin

[79] En Maaneskinsnat med det stivnede Blik
mig gjør saa tungsindig som deilig Musik,
helst dog naar hin Glans, den paa Luften har gydt,
tilsammen med Vaaren er anende flydt.

Hvad er vel saa fint, som naar nysprungne Trær
sig hvælver i Maaneskinstraalernes Skjær,
og sænket i Sølvlys hvert spiregrønt Blad
ømt folder sig ud i en Dugdraabes Bad?

Mit Liv, ak, mit Liv, det var tidlig forødt;
se deraf min Smærte, naar Vaaren blir født!
Længst flygtet er alle dets Lysalfer; men
i Maaneskinsnatten saa gaar de igjen.

Jeg følger i Duggen, som gnistrer paa Jord,
hver Alfefods legende, sorgfrie Spor.
En Skygge jeg er kun af den, som jeg var.
En Skygge! – Og endda er Himlen saa klar!

Min gyldne Sæd!

[80] Hvad er det for en mægtig Flod,
som frugtbargjør den gyldne Sæd
i unge, bløde Menneskesind,
der Spiretrangen blev lagt ned? –
Ved Flodens Bred har Livets Træ
en Urtidsmorgen slaat sin Rod, –
hør, Drømme suser i dets Løv,
se, Blomster myldrer ved dets Fod!

Min gyldne Sæd, min gyldne Sæd! –
Hvor husker jeg, da blyg og ung
du løfted dig i Maidagsol
og spilled rig og grødetung,
hvor husker jeg hin Vemodstid,
da for hver Pust af Kvældens Vind
du bøied dig i Ydmyghed
og svulmed mod en andens Sind!

[81] Forbi, forbi! – Der var engang! –
Hin Vise har jeg sunget tidt,
men andre Viser kan jeg ei,
og nynne tør jo hvermand frit.
Der var engang, da frugtbart Regn
paa unge, tørste Spirer faldt,
at Floden steg og strømme – stærk
rev med sig alt, jeg planted ... alt.

O, Kjærlighed, hvis varme Væld
gir hver en Spire Voksekraft,
som modner Sæden i ens Sind
og farver Blomsterknoppens Saft,
hvi er du tidt saa grusom, gold
og rykker op og river ned, –
mit Liv, mit Liv, hvi blev du spildt,
mit Liv, min gyldne Foraarsæd!

De evige Spørgsmaal –

^[82] De evige Spørgsmaal,
som aldrig fik Svar,
nu kommer og tar de
hver Tanke, jeg har:

Vi vented taalmodig,
os ændsed du ei,
men vandred i Letsind
en rosen-strød Vei.

Hvor er saa de Blomster,
dig Foraaret gav? –
Henveiret og smuldret
til Støv paa dets Grav?

Vi kommer, naar ribbet
og raadvild du staar
og gysende ræddes
for Veien, du gaar.

Hvem er jeg? – saa spør du
og ser dig omkring
og hører det hviske
om evige Ting.

I Nattens Vind –

^[83] I Nattens Vind jeg flygter ud:
Hvem er du vel, du Fredens Gud!

Thi se, her staar en raadløs Mand,
som intet vil og intet kan.

Jeg bygged engang fagre Slot
af Drømme-guld og himmelblaat

Derinde skulde Slægter bo,
bestraalet af min unge Tro.

De sank i Grus; da blev her koldt,
da lagdes Livet ødt og goldt.

Nu ser jeg Saar og hører Støn
af Smærte gennem Kampens Døn.

O, Herre, hvis din Aand er her,

saa lys for en, som fredløs er! –

Der stiger mumlende en Flod.
Hvad er dens Udspring: Graad og Blod

^[84] Selv staar jeg naglet til dens Bred
i Kval og Stumhed, hvid og ræd.

Og Stemmer er det, fler og fler,
som hulker, truer eller ber,
til pludselig det blir saa stilt,
som var al Verdens Jammer spildt.

I Evighedens blygraa Hav
hver Draabe sank som i en Grav.

Forgjæves grædt, forgjæves stridt,
forgjæves elsket, haabet, lidt. –

... Et glansløst Hav, en blodrød Strøm, –
aa, Gud ske Lov, det var en Drøm!

Besat af Angst jeg raaber ud:
Hvem er du vel, du Fredens Gud!

Jeg søgt dig har bag Kirkens Mur
og i den klagende Natur.

Dog hvor jeg søgte, var det tyst, –
kun Stemmen i mit eget Bryst! –

^[85] I Nattens store Ensomhed
det sukker som en Bøn om Fred.

Det sukker gennem Skog og Krat
saa livssygt i den blege Nat.

Men Stjernerne paa Himlens blaa,
de er saa kolde og saa smaa.

Hvorfor, hvorhen?

^[86] Sig løsned en Stjerne ...
Jeg stirred og saa,
hvor angstfuld den flakked
og sank i det blaa.

Vort Liv, vore Længsler? –
Et Stjernes kud kun? –

O, Sphæernes Herre,
hvi tier din Mund!

Jeg ræddedes, flygted
og standsed igjen
med bævrende Læber:
Hvorfor og hvorhen?

Til Helge Rode!

[87] Deroppe Stjernernes de guldblaa Sletter,
og under dem den ømhedstørste Jord,
hvor hvide Blomster, født af Savnet, gror
og yppig blusser i de korte Nætter.

Af deres Skjønheds lyse Trolddom fangen
du skuer opad henrykt, ung og smuk,
mens gjennem Løvets Hvælving slaar et Suk
saa aandeblødt, saa bristende i Klangen.

Thi sorgfuld gjennem Sommernatten svæver
nu Dødens Engel. For en sælsom Lyst!
Høit til et Tempel hvælver sig dit Bryst,
hvori det mægtig toner, at du lever.

Og uden Grænser er det, Sjælens Riger
sig vider ud i Evighed og Lys,
der Solen blodrød med et Vellystgys,
en gylden Boble lig, af Bølgen stiger.

Prolog

(ved en paatænkt Fest for Henrik Ibsen i Kristiania)

[88] Os var det tidt, som et Hoved dukked
fra Dybet op og mod Skyer sorte
sig trodsig tegned – men langveis borte,
hvor uveirsrødmende Lyset brændte
og rundt dets Isse en Glorie tændte.
Der banked Hjærter, hvis Lyd forstummed
i Høitidstemning, naar gjennem Rummet
profetisk, magtfuldt dets Læber slynged
en Trylleformel, et Spørgsmaals Gaade, –

til atter Skyerne stormtungt lukked
sig om dets Drag, og kun Sagnet bar det
fra Slægt til Slægter, at engang var det
en Mand, som skiltes med Smil om Munden,
der dirred bittert i Afskedsstunden,
med kolde Minder fra Fædregrunden,
og at han aldrig kom mer tilbage.

[89] Vi sad og ventede i Aar og Dage,
men stundom lød der, helst naar det skumred,
som Lyd af Hovslag: En ensom Rytter,
der hastede søvnløs til vore Hytter.

Han for mod Syd til de fjærnbtaa Lande,
hvor lysrig Soldagen ildfuldt mættet
og glødet Synerne bag hans Pande.

Der stod en Mand, – det var Aaret efter, –
frem mellem Folket med Manings-kravet:
Alt eller intet! – En Slægt, som blunded,
han reise vilde af Slidet, Kavet
til større Tider med større Kræfter,
– den fulde Tro og den hele Vilje, –
men blev paa Vidderne ensom jaget
med Saar i Sjælen, af Tvivlen naget,
hvor Stenskred raste, did Stenkast fulgte ...
Da kanske mødtes der en og anden,
som standsede Tanken og fattede Manden,
der for mod Syd til de fjærnbtaa Lande,
det Smil, som dirred i Afskedsstunden,
den Sorg, som rugede paa Hjærtebunden.

Han søgte nedad, hvor Mulmet raader
til Livets endeløst – tause Gaader,
[90] og der blev Nat over alt hans Rige,
en Nat, som tætnede kold i Taagen,
men stundom løftede sig stjerne-vaagen,
thi gennem Natten skød Skjønhedslængsler
lig Nordlysstriber paa Vinterhimmel.

Og op i Dagslyset, hvor vi famlede
med brudte Viljer ad skilte Veie,
hvor alting hidsede, og intet samlede,
didop fra Dybet til evig Eie
sin Digtningssmykker os Manden rakte.
Det skinnede af dem, der pudset blanke
og aandede paa af hans Nætters Tanke,
hans Vid, Foragt eller Tungsinds Ømhed,
i Solskinstraalerne rigt de spilled,

hvad eller gjengav alt Landets Billed
for vore nytændte, vaagne Blikke.
Men Manden selv, nei, han saa vi ikke.

I mystisk Fjærnhed, tidt som en Troldmand,
hvis Blik sig aabned, der Sol ei skinned,
tidt som en Stormfugl han stod for Sindet,
og naar *den* løfted til Skrig sin Stemme,
da tied alle de andre Fugle,
som ellers kvidrer omkap herhjemme.

^[91] Vær hilset, Havørn, som uden Følge
i Vellyst kløvede Luftens Bølge,
til opad undrende stolt vi skued,
vær hilset, Kongeørn, i hvis Fjærham
saa gyldent Straalernes Ild har luet!

Hernede Skygge, men høit deroppe
i evig Klarhed de hvide Toppe,
hvorover Tankerne takfyldt svæver,
mens Dagen synker, og Sindet bæver.

Syttende Mai (1894)

^[92] Er det «Skam» at turde haabe

Fremtid for det Land,
som vi ofred hver en Draabe
Blod, om det kom an?
Svar os: Er det Skam at kræve
Ret for det, *vi* vil,
vi som Landets Kraft vil hæve,
lutret i vor Ild?

Se, hvor himmelfrit det reiser
sig i Dagens Glans,
Gamlens største, da vi heiser
Farver, som er hans!
Og det kaster Syner, Minder
over Fjeld og Hav,
slig at unge Øine skinner

af, hvad stort det gav.

Lad de unge Øine skinne,
saa det sees langt,
for her er saa mange blinde
og saa meget vranget, –
[93] der er sagt, vi blot paa Naade
tog vort Land til Laan,
og at Svensken her bør raade, –
tænke sig for Haan!

Og vi kjender Sorgen, Harmen,
vi, der er dets Børn,
hugge vredt sin Klo i Barmen,
som det var en Ørn,
og vi reiser os i Bruset
af dets nye Vaar,
raaber ud, at her i Huset,
er det vi, som raar.

Sus af brede Ørnevinger
over os idag,
Vaarsus, Vaarsus, der vi svinger
Frihedsdagens Flag!
Og hvad er vel Vaaren andet
end den Glædens Tid,
da der fødes Lys i Landet
under Storm og Strid.

Fra vestre Aker

In Memoriam: Henrik Wergeland.

[94] En Solbakke, hvori
jeg drømmende døser
og misser med Øiet
mod Skyernes Skin ...
Der silrer en Vaarbæk,

der dirrer en Lærke,
en Løvetand flammer
sig ind i mit Sind.

Saa vidt har jeg færdes,
men skulde dog mene,
jeg kjender hver Aasryg,
hver Skogrand fra før,
hvad enten de stiger
i Høstdagens Farver,
hvad eller de hviler
i Sommernat-slør.

^[95] Som Gut har jeg tumlet
her dagstøt om Vaaren
og lyttet til Rytmen
i Fjeldbækkens Spil, –
lig Solskyer jaged
hans Digte i Sindet
og løfted min Tanke
og tændte dens Ild.

Den første af Blomster,
der blaaned bag Sneen
og ydmygt forkyndte
sin Ankomst, var hans,
og Kampen, som dengang
bar Storm over Landet,
hans Liv gav den Kræfter.
Indvielse, Glans:

Bestraalede Tider,
da Sindet i Andagt,
i Harm eller smærte-
tung Jubel var med,
da Jorderigs Guder
selv tog en i Haanden
og gav en til Eie
det bedste, man ved! –

^[96] I Solbakken laa han
med hvilende Aasyn,
med skuende Øine
og Haand under Kind ...
Der silred en Vaarbæk,
der dirred én Lærke,
en Løvetand flammed
sig ind i hans Sind.

Men under ham Byen,
hvor Fiender og Venner
paa Gaderne mødtes
i Tvedragt hver Dag,
den By, af hvis Taager
ham Morgenen vakte,
da vaarblaa den glitred
og lo fra hvert Tag.

Han lytted til Bækken,
han smilte til Blomsten,
han drak af hver Luftning
et ny-sprunget Blad,
mens frem og tilbage
i Sjælen det strømmed
og vuggede frugtbart
et lysegrønt Kvad.

[97] Som Toner, der risler
i Blaaklokkens Indre,
han hørte det bølge ...
Saa bruser det ud! –
Det er, som i Lovsang
han omfavne kunde
Naturens, den gavmildt
fornyende Gud.

Det strømmer imod ham
fra Skyerne, Luften,
det skiller sig, samles
og blir til et Kor
af Røster, der bærer
ham høit over Jorden,
did Evighedsblomster
paa Engene gror. –

Saa nedad mod Byen,
hvor Vennerne smiler,
hvor Fienderne skuler
og spottefuldt ler;
han ser dem slet ikke,
skjøndt aabent hans Øie,
af Lystaager blændet,
et Himmelsyn ser.

[98] Og aaben gaar Fjorden
med solhvide Skyer,
der driver for Vinden
i sommerligt Mag ...

Jeg misser mod Glansen
og synes, jeg føler
omkring mig et Pust af
hans Guddom idag. –

Saa vidt har jeg flakket
og svælget og tumlet;
et Steds har man Rødder:
Her hører jeg til!
Og bedre end Sydens,
de mættede Farver,
jeg fatter dog Længslen
i Fjeldbækkens Spil.

Vær hilset, min Rede
fra Barndommens Dage,
hvor Vingerne straktes
og Tanken tog Flugt! –
Se, nu er din Sanger
paany vendt tilbage,
skjøndt stækket og tæmmet
af Aarenes Tugt.

^[99] Vær hilset af Hjærte,
du Guldblomst, der flammer
med Bud fra min Fortid,
dens Helte og ham,
som baade var Lærke
og Vaarbæk i Landet,
som altid bar Vinger
og aldrig blev tam!

Det synger –

^[100] Det synger imod mig
fra nyløste Vande,
som hovedkuls stuper
langs Fjeldene ned,
det lyner af Straaler,
som kaster sig i dem,
der fossende muntert
de raaber: Kom med!

Kom med, du, som engang
har mægtig fornummet

den stormende Længsel
mod Frihedens Hav,
og glem saa det tunge,
som Vinteren bragte
og husk blot det lyse,
som Foraaret gav!

[101] Snart straalder der Varme,
snart tindrer der Blomster,
men Sol maa der skinne,
og Kamp skal der til;
før Landet er vundet
for Sommerens Magter,
ei kuer du Trodsen,
som ler i vort Spil. –

De synger imod mig,
de velkjendte Stemmer, –
og dog ... hvorfor staar jeg
i Tvil, der jeg staar ...
En Sorg i mit Hjærte,
en hulkende Kummer:
Ak, død er min Ungdom
og svunden min Vaar! –

Mod Solfald det lider,
de Straalerne mattes,
og Vaarkvælden synker
i Stjerner og Glød, –
det mumler omkring mig,
men angstfuldt og dæmpet:
Din Ungdom du svigted,
og nu er den død!

[102] Som varslende Røster
i Natten det stiger,
som Veklagers Jammer
og truende Raab,
det hvisker om Faner,
som engang har vaiet,
om lysende Navne
og manende Haab:

Vi raabte, vi kaldte,
du ændsede det ikke,
vi æggede, vi tryggede,
du lyttede ei! –
Længst mørkned hver Udsigt
fra Fjeldenes Sider,

og Vandene fryser
til Is paa din Vei.

Constance Bruun-Ihlen

In Memoriam.

[103] Hun syntes kommen fra en nænsom Verden,
hvor Livet kjender milde Tankers Omsorg
og aldrig Raahed kaster kolde Skygger.
Hun var saa skjær og fin, indtil forfrossen
og bleg af Livets Kuldeguvs hun segned;
thi her var veirhaardt for en Sjæl som hendes.

Men som en Høstblomst, bidt af Nattefrosten,
tidt i sin Afmagt aander større Skjønhed
end den, der brauter sig i Sol og Farve,
slig var det, at hun gysende sig bøied
og folded ud i Ømhedstrang, i Tungsind
en Kunst saa zart, at vi, som saa den lutres
af Viljens Ild i dette skjøre Legem
og løftes mod de straalehvide Høider,
os kjendte renere i hendes Nærvær.
De skjønne Øine skued Smærtens Alvor,
den klare Pande speiled Sorg og Længsler:
En Aand, der strøg vort Liv forbi! – Dog stille!
Vi hører endnu Suset af dens Vinger.

[104] Og som jeg staar her nu i Aftenfreden
og ser mod Nord, hvor sidste Lysskjær flammer,
saa bryder jeg i Tankerne paa hende
den skjæreste af alle Aarets Blomster.
Du fine, stille! Og mit Hjærte røres
til Andagt af dens Bleghed og dens Ungdom.

Solnedgang

[105] Da Solen dypped flammende og rød
i Bølgerne sin straalegyldne Pande
og svalte der sin Reiselængsels Glød
paa Veien til de morgenlyse Lande, –

hvor syntes du mig da vemodig-skjøn,
du Jord, hos hvem jeg andagtsgreben hvilte,
saa uskyldsfuld, at Tanken blev en Bøn,
og Minder reiste sig i Graad og smilte:

Ei er det din Skyld, o, du fagre Jord,
om aldrig Lykken lo paa dine Veie,
om her er Strid og Sorg, fra Lyset gror,
til Skyggerne dig sænker paa sit Leie!

Og skjærmende jeg rakte Haanden ud,
som var du blot et Barn, jeg anbefalte
til alle lyse Sommernætters Gud,
den Herre, i hvis Himmelfavn du dalte.

Nils Collet Vogts *Musik og Vaar* er lastet ned gratis fra bokselskap.no